

Etická výchova 6. ročník

Charakteristika predmetu

Hlavnou funkciou povinne voliteľného predmetu etická výchova v nižšom strednom vzdelávaní je osobnostný a sociálny rozvoj žiakov s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tohto cieľa sa primárne využíva zážitkové učenie, riadený rozhovor, diskusia, simulačné hry, ktoré popri informáciách účinne rozvíjajú mravný úsudok, rozlišovanie dobra od zla, orientáciu v etických dilemách dnešnej spoločnosti. Jej súčasťou je rozvoj sociálnych spôsobilostí ako napr. otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod. Podieľa sa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení k harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov a v iných sociálnych skupinách.

V nižšom strednom vzdelávaní vedíme žiakov k reflexii a prehodnocovaniu svojho správania i správania iných, vzhľadom na cieľovú rovinu etickej výchovy, ktorou je sociálne rozvinutý človek a spolupracujúce spoločenstvo. Preto sa etická výchova javí ako predmet, ktorý pripravuje pôdu pre ostatné výchovy, ktoré súvisia s uplatnením sa nielen v konkrétnych osobných vzťahoch žiaka, ale aj v jeho pripravenosti žiť pre spoločné dobro s inými ľuďmi a pre iných.

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie	
Názov predmetu:	Etická výchova
Ročník:	šiesty
Časová dotácia:	1 h týždenne/ 33 h ročne
Počet hodín v ŠVP:	1 h
Počet hodín v ŠkVP:	1 h
Vyučovací jazyk:	slovenský

UČEBNÉ OSNOVY

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný vzdelávací predmet.

Ciele predmetu etická výchova

- osvojiť si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy
- nadobudnúť spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty – života človeka a jeho rozvoja
- získať spôsobilosti na posilnenie sebaúcty a hodnotenia iných
- získať spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnúť úctu k citovému životu iných
- naučiť sa participovať na živote spoločnosti
- zdôvodniť dôležitosť nezávislosti od vecí, drog, médií
- naučiť sa kriticky myslieť, kultivovane diskutovať a akceptovať názory iných
- oceniť prosociálne správanie v rodine, kolektíve, v iných sociálnych skupinách
- nadobudnúť spôsobilosť pochopiť svoju sexuálnu identitu, hodnotu priateľstva, lásky, manželstva a rodiny
- osvojiť si pozitívny postoj k postihnutým, chorým a iným ľuďom, ktorí potrebujú porozumenie a pomoc
- zdôvodniť dôležitosť stanovenia si životných cieľov, etických hodnôt a zachovávanía spoločensky uznávaných noriem

Kľúčové kompetencie

Komunikatívne a sociálno interakčné kompetencie (spôsobilosti)

Pre vytváranie a rozvíjanie kľúčovej **komunikačnej kompetencie** sú využívané stratégie, ktoré majú žiakom umožniť:

- diskutovať o probléme, vyjadriť svoj názor
- vecne argumentovať
- pracovať s rôznymi typmi textov, posudzovať ich vecnú úroveň
- využívať informačné a komunikačné prostriedky
- spoluúčastť pri zostavovaní pravidiel pre prácu
- pracovať v atmosfére úcty a tolerancie

- posilňovať svoju samostatnosť, sebadôveru a sebaúctu
- pracovať v skupine a hľadať v nej svoju rolu

Interpersonálne a intrapersonálne kompetencie (spôsobilosti)

Pre vytváranie a rozvíjanie kľúčovej **kompetencie k učeniu** sú využívané stratégie, ktoré majú žiakom umožniť:

- vyhľadávať a kombinovať informácie z rôznych zdrojov
- využívať poznatky z rôznych predmetov
- zamýšľať sa nad problémami a formulovať vlastné názory a postoje
- hodnotiť vlastnú prácu
- vyhľadávať a triediť informácie podľa zadaných kritérií a efektívne ich využívať v procese učenia, tvorivých činnostiach a v praktickom živote
- plánovať, organizovať a riadiť svoje učenie, posudzovať pokrok a formulovať príčiny neúspechov

Schopnosť tvorivo riešiť problémy

Pre vytváranie a rozvíjanie kľúčovej **kompetencie k riešeniu problémov** sú využívané stratégie, ktoré majú žiakom umožniť:

- rozvoj kritického myslenia a logického uvažovania
- vytváranie vlastných názorov na problémové situácie
- hľadanie variantov riešenia problémov a overovanie správnosti riešenia
- samostatne riešiť problémy, voliť vhodné spôsoby riešenia, obhajobu vlastných postojov a rozhodnutí

Učebný plán

Časová dotácia pre etickú výchovu je 1 hodina týždenne. Táto dotácia sa vhodne rozdelí podľa náročnosti tematických celkov.

Obsahový štandard

- Identifikácia a vyjadrovanie citov (7 h)
 - city
 - základné delenie citov
 - city a zdravie
 - city a výkonnosť
 - kultivované vyjadrovanie citov
- Kognitívna a emocionálna empatia (5 h)
 - empatia
 - faktory ovplyvňujúce empatiu
 - empatia v modelových situáciách
 - počúvanie a empatia

- Asertívne správanie (6 h)
 - asertivita
 - typy správania: pasívne, agresívne a asertívne, ich výhody a nevýhody
 - asertívne techniky a ich použitie
 - asertívne práva a ich použitie
- Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre (5 h)
 - vzor, model, idol, ideál
 - vzory správania v histórii
 - literárne vzory, filmoví hrdinovia
 - dobro a zlo
- Pozitívne vzory v každodennom živote (5 h)
 - reálne vzory správania
 - verejné vzory správania
 - anonymné prosociálne vzory
- Prosociálne správanie (5 h)
 - prosociálne správanie a jeho druhy (pomoc, darovanie, delenie sa, spolupráca)
 - fyzická a psychická pomoc
 - empatia v prosociálnom správaní
 - spolupráca na sociálnych projektoch

Výkonový štandard

Žiak na konci 6. ročníka základnej školy dokáže:

- Identifikácia a vyjadrovanie citov
 - pomenovať cesty zodpovedajúce prežívaniu pohody a nepohody
 - uviesť príklady vplyvu citov na zdravie človeka
 - zahrať scénu s vyjadrením rôznych emocionálnych stavov
 - rozlíšiť kultivovanosť a nekultivovanosť vo vyjadrovaní citov
 - zahrať formou scény spôsob vyjadrenia citov spojených s nepohodou
- Kognitívna a emocionálna empatia
 - vysvetliť pojem empatia a jej dôležitosť v medziľudských vzťahoch
 - vysvetliť, čo ovplyvňuje empatiu
 - používať prvky aktívneho počúvania v komunikácii
 - diskutovať o dôvodoch empatie pri riešení problémov
- Asertívne správanie
 - rozlíšiť pasívne, agresívne a asertívne správanie
 - predviesť v scénoch ukážky jednotlivých druhov správania
 - použiť asertívne techniky v modelových situáciách
 - vysvetliť podstatu asertívnych práv

- použiť v bežnej komunikácii prvky asertívneho správania
- Pozitívne vzory správania v histórii a v literatúre
 - vysvetliť pojmy: vzor, model, idol, ideál
 - rozlíšiť pozitívne a negatívne vzory historických postáv
 - analyzovať vlastnosti zobrazených vzorov
 - posúdiť, ktoré vlastnosti vzoru je vhodné si osvojiť
 - diskutovať o morálnych dilemách
- Pozitívne vzory v každodennom živote
 - uviesť rozdiel medzi reálnymi a zobrazenými vzormi
 - vysvetliť dôležitosť prosociálnych vzorov
 - identifikovať pozitívne vzory vo svojom okolí
 - zhodnotiť dôležitosť prítomnosti vzorov vo svojom živote
 - posúdiť dôsledok vlastného správania pre iných, najmä mladších
- Prosociálne správanie
 - vysvetliť prosociálne správanie a jeho druhy
 - uviesť príklady prosociálnych ľudí vo svojom okolí
 - vysvetliť vzťah empatie a prosociálneho správania
 - prejaviť konkrétnu pomoc spolužiakom
 - zhodnotiť, v akých sociálnych projektoch by mohol participovať

Prierezové témy

Sú integrované do jednotlivých tematických celkov.

Metódy, formy a postupy vyučovania etickej výchovy

Riadené, kontrolované techniky:

- organizačné techniky: organizácia triedy, delenie do skupín
- zadanie úlohy, uvedenie žiakov do problematiky: sústredenie pozornosti žiakov na cieľ, navodenie situácie, otázky
- vysvetlenie učiva: výklad, ilustrácia
- rozhovor
- diskusia

Čiastočne riadené, kontrolované techniky:

- brainstorming
- príprava: učenie sa žiakov, tiché čítanie, samostatná práca
- zážitkové učenie
- dramatizácia
- interview

Voľné, neriadené, nekontrolované techniky:

- hranie rolí
- riešenie problému
- simulácia (napodobňovanie životných situácií)

Učebné zdroje:

- pracovné zošity
- metodické príručky
- odborná literatúra
- vlastné materiály
- internet

Hodnotenie predmetu

Žiaci v 6. ročníku sú hodnotení podľa aktuálneho Metodického pokynu č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy. V predmete etická výchova sú hodnotení slovne. Učiteľ neporovnáva výsledky detí medzi sebou, ale hodnotí každého žiaka podľa jeho možností a schopností. Cieľom učiteľa je žiaka pozitívne ohodnotiť, čo má veľký motivačný charakter. Žiakov postupne vedie k tomu, aby sa vedeli ohodnotiť sami a dokázali ohodnotiť aj výkon iných.

Hodnotiace portfólio :

- ústna odpoveď
- samostatná práca
- skupinová práca
- prezentácia projektov